

Dosya: İklim Krizi ve Kültürel Miras

İklim değişikliğinin insanlığın ortak kaygısı olduğunu belirten Birleşmiş Milletlerin öncülüğünde 1992 yılında kabul edilen İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, 1997 yılında Kyoto Protokolü, 2015 yılında ise Paris Anlaşması ile genişletilmiş ve iklim krizi ile mücadele için alınacak önlemler açıklanarak uluslararası işbirliğinin önemine dikkat çekilmiştir.

Kültürel miras ve çevre politikaları arasındaki sinerjinin vurgulandığı “2018 Avrupa Kültürel Miras Yılı”, 2019 tarihli Avrupa’nın doğal sermayesini geliştirme ve vatandaşlarını çevre ile ilgili risklerden koruma hedefli “Avrupa Yeşil Uzlaşısı” metninin kabulü ve hemen ertesinde 2021 yılında “Avrupa’nın ortak mirasını Avrupa Yeşil Uzlaşısı’nın kalbine yerleştirmek” amacıyla benimsenen “Avrupa’nın Kültürel Mirası için Yeşil Uzlaşısı” bildirisi bu yöndeki uluslararası çabaların önemli örnekleridir. Avrupa’nın tarihi şehirlerinin ve benzer şekilde yeşil mirasının doğrudan tehdit altında olduğunu belirtildiği söz konusu ilkesel metinlerde iklim değişikliği ile mücadelede tüm dünyanın birlikte hareket etmesi gerekliliği üzerinde durulmaktadır.

ICOMOS’un “Uluslararası Anıtlar ve Sitler Günü” temasını bu yıl “İklim ve Miras”, gelecek yıl (2023) “Geleneksel Bilgi, İklim Eylemi ve Yenilikçi Dönüşüm” olarak belirlemesi konunun tartışılmaya devam edileceğini gösteren önemli kanıtlardır. Karşı karşıya kalınan kriz koşullarında insanlığın içinde yaşadığı sürdürdüğü yapı çevrelerdeki tasarım yaklaşımları da başta olmak üzere tüm üretim ve tüketim alışkanlıkları sorgulanmaktadır. Kuşkusuz bu sorgulama, Endüstri Devrimi sonrası gelişen modern tasarım yaklaşımlarında yüzlerce yıllık kültürel birikime dayalı olarak uygulanan geleneksel mimarlık pratiklerini reddediş ya da kopuşu da kapsamaktadır. Teknolojik ilerlemeler, yapı sektörünü dönüştürerek neredeyse tamamen üretiminde ve uygulanmasında yüksek enerji gerektiren, geri dönüşümü zor ve çevreyi kirleten endüstriyel malzemelere yönlendirmiştir. Yapılı çevrenin ve inşaat endüstrisinin, yıllık küresel karbondioksit emisyonlarındaki payının yaklaşık yüzde 45 olduğu belirtilmektedir. Karşı karşıya olunan sorunun büyüklüğü karşısında başarı sağlanabilmesi için pek çok alanda doğa dostu değişikliklerin planlanarak çok boyutlu dönüşümler gerçekleştirilmesi kaçınılmazdır. Birçok boyutu olan iklim krizi ile mücadele için mimarlık ve yapı üretimine dair sürdürülebilirlik hedeflerinin tek başına bir yanıt olamayacağı açık olmakla birlikte, bu yöndeki çabaların tetikleyici nitelikte olumlu katkılar sunabileceği düşünülmektedir.

Var olan bir peyzajın, binanın veya kaynağın yeniden kullanılması, işlevlendirilmesi ya da onarılması gibi koruma çabalarının “Antroposen Çağı”na egemen olan “tek kullanımlık” tüketim kültürünün karşısında durduğu ve iklim krizi ile mücadeleye katkı sağlayabileceği açıktır. Bu örneklerdeki gibi pek çok noktada kesişen iklim değişikliği ile mücadele ve kültürel mirasın korunması çalışmalarına odaklanan bu dosyada C. İrem Genç, “İklim Krizi ve Kültürel Mirasın Korunması Konusunda Uluslararası Yaklaşımlar”, Banu Gökmen Erdoğan “İklim Değişikliğinin Kültürel Miras Üzerindeki Risk Değerlendirmeleri: Edirne Örneği”, Zeynep Eres ve Koray Güler, “İklim Krizi Karşısında Kırsal Mirastan Alınabilecek Dersler”, Süreyya Topaloğlu, “Enerji Verimli Bir Restorasyon Uygulaması: Mardin Tamirevi Deneyimi”, Esin Özlem Aktuğlu Aktan ve Nilgün Çolpan Erkan, “Kadıköy’de Bir Konut Alanı Örneğinde Yapılı ve Doğal Çevrenin Bütüncül Korunmasının İklim Değişikliğine Uyum Sürecindeki Önemi”, Aylin Akçabozan, “Yeni Avrupa Bauhaus’u Yaklaşımı ve Getirdiği Açılımlar” ve Mustafa Sayan, “Sürdürülebilirlik Bağlamında Gömülü Enerji Tartışmaları ve Koruma Alanına Etkileri” konularını ele almışlardır. İklim krizi ile mücadele ve kültürel mirasın korunmasına yönelik çabaların artması ve yakın bir gelecekte başarıya ulaşması temennisi ile...

Dosya Editörü: **Koray Güler, C. İrem Genç, Zeynep Eres**